

Малечко Т.А.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач сектору забезпечення корекційно-розвиткової роботи
відділу науково-методичного забезпечення змісту
корекційної та інклюзивної освіти
Державна наукова установа
«Інститут модернізації змісту освіти»*

Бублей Ю.А.

*вчитель фізичної культури, I категорії
Лицей № 38 Шевченківського району м. Києва*

ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ЗМІЦНЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА ПАТРІОТИЗМУ: СУЧАСНИЙ ВЕКТОР

***Анотація.** У статті розглянуто актуальні аспекти формування національної ідентичності та патріотизму у сучасному світі. Проаналізовано вплив глобалізації, міграції та інших сучасних феноменів на ці процеси. У дослідженні розглядаються різноманітні стратегії та заходи, спрямовані на зміцнення національної ідентичності та патріотизму в різних сферах суспільства, таких як культура, освіта, медіа, політика тощо. Завданням статті є підвищення усвідомлення необхідності збереження та підтримки національної ідентичності та патріотизму як важливих складових стабільності та розвитку сучасного суспільства.*

***Ключові слова:** національна ідентичність, патріотизм, сучасний вектор, глобалізація, міграція, феномен, конфлікт.*

***Malechko T., Bublei Yu.A. Preservation and Strengthening of National Identity and Patriotism: Contemporary Vector.** The article examines the current aspects of forming national identity and patriotism in the modern world. The impact of globalization, migration, and other contemporary phenomena on these processes is analyzed. Various strategies and measures aimed at strengthening national identity and patriotism in different spheres of society, such as culture, education, media, politics, etc., are discussed in the article. The goal of the article is to raise awareness of the*

necessity of preserving and supporting national identity and patriotism as important components of stability and development in contemporary society.

Key words: *national identity, patriotism, contemporary vector, globalization, migration, phenomenon, conflict.*

Актуальність дослідження. Питання про збереження та зміцнення національної ідентичності та патріотизму є завжди актуальними, особливо в контексті сучасного світу, де глобалізація, міграція та інші процеси часто ставлять під загрозу унікальні культурні та національні особливості. В умовах глобалізації, коли світ стає все більш зв'язаним і взаємозалежним, збереження національної ідентичності стає важливим завданням для багатьох країн. Люди прагнуть зберегти свої унікальні традиції, мову, історію та культуру.

Зростання міграції призводить до збільшення міжкультурної взаємодії. Важливо забезпечити інтеграцію мігрантів, зберігаючи при цьому їхню культурну спадщину, національну ідентичність країни. Медіа та освіта відіграють важливу роль у формуванні національної ідентичності та патріотизму. Вони можуть впливати на уявлення людей про їхню країну, її історію та цінності. Технології та соціальні мережі можуть сприяти поширенню патріотичних ідей та спільної ідентичності, стати засобом впливу на неї, залежно від того, як вони використовуються. У цій ситуації важливо розробляти та впроваджувати стратегії, спрямовані на зміцнення національної ідентичності та патріотизму, що відповідають конкретним умовам і потребам кожної країни. Такі заходи можуть включати в себе культурні програми, освітні ініціативи, стимулювання міжкультурного діалогу та інші заходи, спрямовані на підтримку національної ідентичності та патріотизму [9, с. 223].

Представлене наукове дослідження має велике значення в контексті сучасного світу, де глобалізація та інформаційні технології суттєво впливають на культурні, соціальні та політичні процеси. Національна ідентичність і патріотизм виступають як ключові складові формування та зміцнення стабільності та соціальної єдності в кожній країні. На сьогодні відомі праці, в яких досліджені сучасні технології та засоби масової інформації, що формують культурний ландшафт та сприяють асиміляції чи збереженню національних ідентичностей. Під час аналізу наукових праць важливо враховувати різноманітність підходів та точок зору, а

також урахувати контекстуальні особливості кожної конкретної досліджуваної ситуації чи країни. Нам відомі праці Кіндратець О., Сергієнко Т., Кульчицького В., Мартиненко М., Павлик І., Попової О., Скрипнік О., Солярчик Л., Стукалової Т. та ін.

Метою статті є повідомлення про можливі аспекти збереження та зміцнення національної ідентичності та патріотизму в Україні; привернути увагу до необхідності збереження та зміцнення національної ідентичності та патріотизму як важливих складових стабільності та розвитку сучасного суспільства.

Виклад основного матеріалу. Особливості збереження та зміцнення національної ідентичності та патріотизму у сучасному світі включають в себе глобалізацію та міжкультурну взаємодію, міграцію та інтеграцію, роль освіти та медіа, політичні та соціальні процеси, інновації та технології, індивідуальний та колективний процеси (Рис. 1).

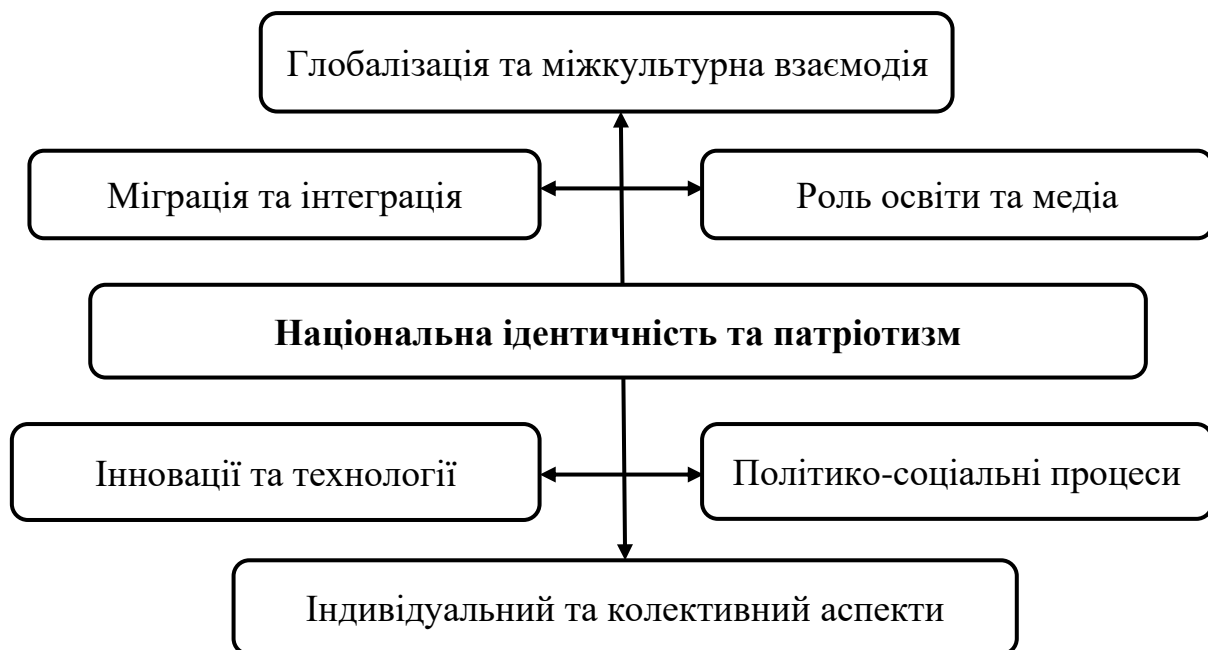

Рис. 1 Особливості збереження та зміцнення національної ідентичності та патріотизму

З урахуванням зростання глобальних комунікацій і мобільності національна ідентичність стикається з викликами міжкультурної взаємодії. Важливо зберігати унікальні культурні та історичні особливості, одночасно розвиваючи взаєморозуміння та повагу до інших культур. Зі зростанням мобільності людей та збільшенням культурного обміну між країнами, ідеї, цінності та традиції різних націй можуть

змішуватися. Це може призвести до появи нових ідентичностей, які враховують елементи різних культур [4, с. 88].

Умови глобальної взаємодії можуть викликати побоювання щодо збереження традицій і культурної спадщини. Деякі групи можуть бути стурбовані тим, що зовнішні впливи можуть підірвати їхню національну ідентичність. У цілому, міжкультурна взаємодія може бути як джерелом багатства і творчості, так і джерелом напруженостей і конфліктів. Важливо знаходити баланс між збереженням національної ідентичності та відкритістю до інших культурних впливів, щоб створити гармонійне суспільство [6, с. 21].

У контексті зростання числа міграційних потоків, забезпечення успішної інтеграції мігрантів є важливим фактором збереження і розвитку національної ідентичності та патріотизму. При зростанні міграції стає важливим питання інтеграції та адаптації мігрантів у новому суспільстві. Це вимагає розвитку стратегій, які сприяють збереженню їхньої національної ідентичності, а також адаптації до нових культурних умов [1, с. 70].

Освіта та медіа відіграють ключову роль у формуванні свідомості громадян щодо їхньої національної ідентичності та патріотичних цінностей. Ефективні освітні програми та об'єктивне представлення історії та культури сприяють зміцненню патріотизму. Політичні та соціальні трансформації можуть впливати на формування національної ідентичності [7, с. 224]. Створення умов для розвитку стабільного суспільства заснованого на спільних цінностях є важливим завданням. Школи, університети та інші освітні установи мають великий вплив на формування свідомості молодого покоління. Вони можуть включати в програми навчання предмети з історії, культури та патріотизму, що допомагають здобувачам освіти краще зрозуміти та оцінити значення національної спадщини [8, с. 152].

Засоби масової інформації, такі як телебачення, радіо, газети та Інтернет, мають великий вплив на свідомість суспільства. Вони можуть поширювати патріотичній настрій через програми, фільми, музику та новини, які підкреслюють важливість національної ідентичності та сприяють формуванню позитивного відношення до своєї країни. Освіта та медіа можуть також допомогти підтримувати національну ідентичність через популяризацію національних символів, пам'ятних

дат, національних свят та традицій. Це допомагає громадянам зберігати і відчувати приналежність до своєї культури та країни. Освіта та медіа можуть сприяти формуванню свідомого громадянства, що включає в себе розуміння та повагу до прав та обов'язків громадян, а також активну участь у житті країни та громадських ініціативах.

Сучасні технології можуть бути використані для підвищення патріотичних почуттів та залучення громадян до активної участі у житті країни через впровадження інноваційних форм комунікації та патріотичних ініціатив. Важливо враховувати як індивідуальні, так і колективні аспекти національної ідентичності та патріотизму [5, с. 181]. Підтримка особистої ідентичності разом зі спільною ідентичністю країни є важливими для зміцнення національних цінностей. Загалом, успішне збереження та зміцнення національної ідентичності та патріотизму потребує комплексного підходу, який враховує різноманітні аспекти сучасного життя та виклики, з якими стикаються сучасні суспільства. Більше того, бажано орієнтуватися на розробку програми збереження та зміцнення національної ідентичності та патріотизму, що дозволить мати реальний результат та показники [3, с. 80].

Реалізація програми збереження та зміцнення національної ідентичності та патріотизму в Україні може включати кроки, що стосуються освітнього напрямку. Зокрема це перегляд і модернізація навчальних програм для включення більш повного вивчення української історії, культури та мови; збільшення кількості годин, приділених патріотичним та державотворчим питанням у шкільних програмах; запровадження інноваційних методик навчання, що сприяють формуванню громадянської свідомості та патріотизму серед учнів [10, с. 240].

На рівні підтримки культурних ініціатив доречно здійснити фінансування та організацію культурних заходів, фестивалів, концертів, які просувають українську ідентичність та патріотизм; створити центри та музеї, присвячені важливим етапам і подіям в історії України. Поряд із цим не треба забувати про медійну кампанію, що зводиться до запуску телевізійних та радіопрограм, які підкреслюють історичні досягнення та культурні особливості України; створення онлайн-платформ та соціальних медіа для популяризації української культури та мови. На рівні громадських ініціатив має бути підтримка громадських організацій та проєктів, спрямованих на підвищення свідомості про національну

ідентичність та патріотизм; організація волонтерських заходів, екскурсій та проектів з молодіжною активістською участю [2, с. 120].

Беручи до уваги впровадження інноваційних технологій доречно наголосити на потребі розробки мобільних додатків та онлайн-ресурсів, які спрямовані на вивчення історії та культури України; використання віртуальної реальності для створення іммерсивних досвідів, пов'язаних з українською історією та культурою. Ці заходи спрямовані на активізацію патріотичних почуттів серед населення та збереження національної ідентичності українського суспільства.

Висновки. У сучасному світі збереження та зміцнення національної ідентичності та патріотизму відіграють важливу роль у забезпеченні стабільності та розвитку суспільства. Патріотичні почуття та почуття належності до своєї країни мають велике значення для формування єдності та сприяють розвитку соціальної взаємодії. Освіта, медіа та сучасні технології відіграють ключову роль у формуванні патріотичних цінностей та підвищенні усвідомлення громадян щодо значення національної ідентичності. Інноваційні підходи до комунікації та освіти, такі як використання соціальних мереж, мобільних додатків та віртуальної реальності, можуть залучити нове покоління громадян до активної участі у житті країни.

Збереження та зміцнення національної ідентичності та патріотизму має важливе значення для забезпечення стабільності, безпеки та процвітання суспільства в умовах сучасного світу. Це завдання вимагає спільних зусиль усіх сфер суспільства, включаючи урядові інституції, освітні установи, медіа та громадські організації.

Література

1. Гладких Г. В., Шарова Т. М. Організація самостійної діяльності здобувачів вищої освіти засобами ІКТ. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. Т. 2, №. 69. С. 70–74.
2. Землянська А. В., Шарова Т. М., Шаров С. В. Аналіз навчального плану бакалавра спеціальності 014.01 Середня освіта. Українська мова і література. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Філологія. 2019. № 8(76). С. 119–122.

3. Кіндратець О., Сергієнко Т. Національна ідентичність як умова збереження та зміцнення державного суверенітету. *Серія: Історія. Політологія*. 2023. № 35-36. С. 78–89.
4. Кульчицький В. Патріотичне виховання як складова професійної підготовки майбутнього фахівця. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2019. № 1(44). С. 88–92.
5. Мартиненко Н. Європейська інтеграція України: національно-патріотичний контекст. *Європейська інтеграція в контексті світових глобалізаційних процесів*. 2021. № 2. С. 181–183.
6. Павлик І. Медіакультура як необхідний фактор збереження, розвитку і трансформації етно- та національної ідентичності. *Вісник Львівського університету. Серія журналістика*. 2021. № 49. С. 21–26.
7. Попова О. Роль освіти у формуванні сучасної національної ідентичності. *Наукові записки Національного університету Острозька академія. Серія: Культурологія*. 2017. № 18. С. 224–225.
8. Скрипнік О., Жовнірчук Я. Державна політика України у сфері патріотичного виховання молоді: сучасний стан та перспективи розвитку. *Public Administration and Regional Development*. 2023. № 19. С. 152–176.
9. Солярчик Л. Виховання для зміцнення національної ідентичності в добу європейської інтеграції. *Міжнародні челпанівські психолого-педагогічні читання*. 2015. № 14. С. 223–229.
10. Стукалова Т. Вплив національно-патріотичного виховання на формування національної ідентичності в сучасному освітньому процесі. *The XX International Scientific and Practical Conference «Ways of distance learning development in current conditions»* (May 22-24, Munich, Germany). С. 240.